

МІНЬКОВСЬКА І. І.,

здобувач

(Науково-дослідний інститут
публічного права)

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.1.92>

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЯКЕ РЕГУЛЮЄ РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СФЕРІ ПОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У статті здійснено комплексне дослідження сучасних викликів, що зумовлюють необхідність вдосконалення адміністративного законодавства у сфері ресурсного забезпечення повної загальної середньої освіти (ПЗСО). Робота ґрунтується на методології адміністративного права, із залученням системного, структурно-функціонального, порівняльно-правового, аксіологічного, правового моніторингу та ризик-орієнтованого підходу.

Розкрито сутність поняття «виклики» у контексті адміністративного законодавства, запропоновано класифікацію таких викликів за правовими, управлінськими, фінансовими, соціальними, цифровими та інституційними критеріями.

Особливу увагу приділено проблематиці цифровізації освіти, яка супроводжується викликами інституційного, ресурсного та правового характеру. У статті аналізується відсутність єдиної державної цифрової освітньої платформи, інтегрованої у систему державного адміністрування, що створює бар'єри для ефективної організації навчального процесу, а також нормативна розбалансованість, яка супроводжує впровадження інноваційних цифрових сервісів. Запропоновано врахувати канадський досвід (зокрема платформу MyBlueprint) для створення правової моделі електронного освітнього простору в Україні.

Також розглянуто соціально-правові виклики, зокрема ті, що зумовлені впливом воєнного стану, демографічними змінами, посиленням соціальних диспропорцій, проблемами інклюзивного доступу до освіти. Аргументовано, що в умовах децентралізації та перерозподілу повноважень між державою та органами місцевого самоврядування постає нагальна потреба в оновленні адміністративно-правової архітектури розподілу ресурсів, контролю їх цільового використання та нормативного супроводу освітнього менеджменту.

На основі проведеного дослідження сформульовано пропозиції щодо оновлення адміністративного законодавства у сфері ПЗСО. Йдеться про: необхідність нормативного закріплення прозорих і справедливих критеріїв розподілу освітніх ресурсів; створення уніфікованих механізмів закупівлі підручників та освітніх матеріалів; впровадження законодавчих гарантій фінансової стійкості шкіл з урахуванням інфляційних процесів; удосконалення інституційного механізму контролю.

Ключові слова: повна загальна середня освіта, ресурсне забезпечення, цифровізація, публічне управління, освітня політика, децентралізація, нормативно-правові виклики, соціальна інклюзія, державне фінансування.

Minkovska I. I. Current challenges regarding the need to improve administrative legislation regulating resource provision in the sphere of complete general secondary education

The article presents a comprehensive study of modern challenges that necessitate the improvement of administrative legislation in the field of resource provision

of general secondary education (PZSO). The work is based on the methodology of administrative law, involving systemic, structural-functional, comparative-legal, axiological, legal monitoring and a risk-oriented approach.

The essence of the concept of "challenges" in the context of administrative legislation is revealed, a classification of such challenges according to legal, managerial, financial, social, digital and institutional criteria is proposed.

Particular attention is paid to the issues of digitalization of education, which is accompanied by challenges of an institutional, resource and legal nature. The article analyzes the absence of a single state digital educational platform integrated into the system of state administration, which creates barriers to the effective organization of the educational process, as well as the regulatory imbalance that accompanies the implementation of innovative digital services. It is proposed to take into account the Canadian experience (in particular, the MyBlueprint platform) to create a legal model of the electronic educational space in Ukraine.

It also considers socio-legal challenges, in particular those caused by the influence of martial law, demographic changes, increased social disparities, and problems of inclusive access to education. It is argued that in the conditions of decentralization and redistribution of powers between the state and local governments, there is an urgent need to update the administrative and legal architecture of resource allocation, control of their targeted use and regulatory support for educational management.

Based on the research, proposals were formulated to update administrative legislation in the field of PZSO. These include: the need for regulatory consolidation of transparent and fair criteria for the distribution of educational resources; the creation of unified mechanisms for the purchase of textbooks and educational materials; the introduction of legislative guarantees for the financial sustainability of schools, taking into account inflationary processes; and the improvement of the institutional control mechanism.

Key words: *complete general secondary education, resource provision, digitalization, public administration, educational policy, decentralization, regulatory challenges, social inclusion, public funding.*

Вступ. У сучасних умовах реформування системи ПЗСО в Україні є ключовим напрямом державної політики у сфері освіти. Одним із найважливіших аспектів цього процесу є ресурсне забезпечення закладів освіти, що включає фінансові, матеріально-технічні, кадрові та інформаційні ресурси. Адміністративне законодавство відіграє центральну роль у регулюванні цих процесів, визначаючи повноваження органів влади та механізми реалізації державної освітньої політики.

Адміністративне право, як галузь публічного права, регулює відносини між державними органами, закладами освіти та іншими суб'єктами у сфері освіти. Основними принципами адміністративно-правового регулювання є законність, прозорість, підзвітність, ефективність та дотримання прав і свобод громадян. У контексті ресурсного забезпечення ПЗСО адміністративне право визначає повноваження органів влади щодо фінансування, управління майном, кадрового забезпечення та контролю за якістю освіти.

Результати дослідження. На сьогодні система ПЗСО в Україні перебуває в стані трансформації, зумовленої як внутрішніми реформами, так і зовнішніми викликами, зокрема військовими діями та глобальними тенденціями. Адміністративне право, як галузь публічного права, відіграє ключову роль у регулюванні відносин у сфері освіти, забезпечуючи правову основу для виявлення та подолання викликів, що постають перед системою ПЗСО.

Методологія виявлення викликів у сфері ПЗСО є складовою публічного управління та правового аналізу, що ґрунтується на системному, структурно-функціональному, порівняльно-правовому та аксіологічному підходах [1, с. 157–159]. Системний підхід передбачає

аналіз освітньої галузі як цілісного правового та соціального феномену, з урахуванням структурних елементів (органи управління, заклади освіти, педагогічні кадри, учні) та функціональних взаємозв'язків між ними. Саме через системну призму можна виявити ті вузлові порушення, що генерують виклики нормативного, ресурсного або організаційного характеру [2, с. 531-532].

Застосовується структурно-функціональний підхід, який дозволяє виявити невідповідності між визначеними в нормативно-правових актах функціями органів управління освітою та фактичними механізмами їх реалізації. Наприклад, Закон України «Про повну загальну середню освіту» містить формулювання щодо повноважень місцевих органів влади у сфері ресурсного забезпечення, проте практика показує наявність проблем із фінансовою спроможністю громад реалізувати ці повноваження [3].

Порівняльно-правовий підхід дає змогу визначити виклики шляхом співставлення української нормативної моделі із зарубіжними практиками (наприклад, моделі Канади, Фінляндії, Німеччини, Польщі тощо), в яких простежується більш ефективне ресурсне та адміністративно-правове забезпечення ПЗСО. Це виявляє невідповідність у сфері фінансового регулювання, розподілу повноважень, механізмів акредитації, підвищення кваліфікації тощо.

Також важливо застосовувати метод правового моніторингу, як на рівні актів, так і на рівні практики їх застосування. Такий підхід дозволяє виявити прогалини в законодавстві, дублювання норм, а також неефективність процедур у сфері управління освітою, що також є викликом для правового регулювання.

Крім того, у сучасних умовах особливої уваги заслуговує застосування ризик-орієнтованого підходу, який широко застосовується в зарубіжних освітніх системах. Йдеться про ідентифікацію потенційних ризиків (недофінансування, кадрові нестача, технічна деградація інфраструктури, інформаційні атаки тощо), що можуть трансформуватись у виклики або кризові явища в межах функціонування ПЗСО. Це дозволяє формувати превентивну правову політику в галузі.

Таким чином, теоретико-методологічні основи виявлення викликів у сфері ПЗСО мають комплексний, міждисциплінарний характер та повинні бути нормативно закріплені в стратегіях і програмах розвитку освіти. Особливу увагу слід звертати на методи моніторингу, правового аналізу та соціологічного супроводу освітніх процесів, що сприяють формуванню адекватної нормативної реакції з боку адміністративного законодавства України.

Що стосується поняття «виклики» у сфері правового регулювання, зокрема в контексті адміністративного законодавства, то воно не є однозначним і вимагає глибокого науково-правового осмислення. У сфері ресурсного забезпечення ПЗСО під викликами розуміються системні, структурні, фінансові, кадрові, інституційні або інформаційні фактори, що ускладнюють або унеможливають реалізацію правових норм та управлінських рішень відповідно до цілей освітньої політики держави та мають як правовий, так і управлінський характер.

З позиції адміністративного права, виклики є елементами зовнішнього або внутрішнього середовища функціонування освітньої системи, які вимагають адаптації правового механізму, перегляду регуляторних підходів або зміни інституційної архітектури. Вони можуть мати постійний або ситуативний характер, бути прогнозованими чи несподіваними. Основна складність полягає в тому, що виклики часто мають міждисциплінарну природу та вимагають системної відповіді держави.

Згідно з положеннями Закону України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту», ресурсне забезпечення є одним із основних компонентів освітньої політики, що має забезпечувати рівний доступ до якісної освіти. Проте, як засвідчує правозастосовна практика, відповідні правові приписи часто не мають дієвого механізму реалізації, особливо на рівні громад. Це свідчить про правовий виклик – розрив між нормою права і фактичними можливостями її реалізації.

Управлінський вимір викликів полягає в обмежених повноваженнях органів місцевого самоврядування щодо формування бюджетів закладів ПЗСО, особливо у частині

утримання інфраструктури, забезпечення інклюзивності, закупівлі сучасного обладнання тощо. У той час як держава формально делегує повноваження, вона не завжди забезпечує належну фінансову підтримку, що трансформується у виклик субсидіарного типу.

Особливу увагу слід звернути на те, що виклики у сфері ресурсного забезпечення ПЗСО не завжди мають однозначний правовий характер, часто це адміністративно-правові ситуації, що вимагають делікатної адаптації нормативного масиву до нових реалій. Таким чином, правова оцінка викликів повинна здійснюватися з урахуванням балансу між нормативною визначеністю і адаптивністю правового режиму.

На нашу думку, у правовому аспекті ці виклики проявляються у формі неузгодженості нормативних приписів, колізій між актами різного рівня, недосконалості механізмів реалізації правових норм. З управлінської точки зору виклики охоплюють проблеми прийняття управлінських рішень в умовах дефіциту ресурсів, інформаційної невизначеності, соціального напруження та трансформаційних змін у публічному управлінні освітою.

Отже, категорія «виклики» у сфері адміністративного законодавства щодо ресурсного забезпечення ПЗСО є не лише аналітичним інструментом для діагностики проблем, а й основою для формування нормативно-правових рішень. Її зміст розкривається через ідентифікацію структурних та функціональних обмежень освітньої системи, які мають бути усунені адміністративно-правовими засобами.

Крім того, слід наголосити, що проблема ефективності адміністративно-правового регулювання освітньої сфери, зокрема ресурсного забезпечення, нерозривно пов'язана з науковим осмисленням місця та ролі публічного управління в освіті як інституційного механізму реалізації державної освітньої політики. Як справедливо зазначає Р. В. Шаповал, освітня діяльність у системі публічного адміністрування повинна розглядатися крізь призму взаємозв'язку між нормативним упорядкуванням, процедурною визначеністю та відповідальністю органів публічної влади за якість наданих освітніх послуг [4, с. 74–75].

У контексті сучасних викликів, таких як фрагментація адміністративного законодавства, відсутність уніфікованих механізмів розподілу ресурсів, а також недостатня інституціональна узгодженість між центральними та місцевими суб'єктами управління, положення, сформульовані у згаданій монографії, набувають особливої актуальності. Адже саме адміністративно-правова доктрина має стати підґрунтям для формування системного та комплексного підходу до оновлення чинного законодавства у сфері повної загальної середньої освіти.

Що стосується сучасного етапу розвитку адміністративного законодавства у сфері ресурсного забезпечення ПЗСО, то він характеризується наявністю низки викликів нормативного характеру, які суттєво впливають на ефективність реалізації освітньої політики держави. Ці виклики пов'язані із застарілістю, фрагментарністю, надмірною деталізацією або, навпаки, правовою невизначеністю окремих норм, а також з відсутністю системного підходу до оновлення законодавства з урахуванням сучасних соціально-економічних умов. На нашу думку, до основних сучасних нормативно-правових викликів адміністративного законодавства у сфері ресурсного забезпечення ПЗСО можна віднести:

1. Проблема визначення моменту встановлення контингенту учнів – одним із ключових викликів сучасної системи адміністративного законодавства, що регулює ресурсне забезпечення закладів ПЗСО, є проблема визначення моменту встановлення контингенту учнів. Відповідно до чинних нормативних актів, зокрема постанови Кабінету Міністрів України № 1088 від 27.12.2017 «Про затвердження формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами», освітня субвенція розподіляється на основі контингенту учнів, зафіксованого станом на 1 листопада року, що передуює бюджетному плануванню. Проте, як свідчать документи, що регулюють процедури тарифікації педагогічних працівників, відповідні списки затверджуються на 5 вересня поточного навчального року [5].

Ця розбіжність у датах створює адміністративно-правову колізію, яка, у свою чергу, викликає неточність фінансових розрахунків, нестабільність у плануванні ресурсів і суттєво ускладнює прозорість та ефективність управлінської діяльності у сфері освіти. Внаслідок

цього заклади ПЗСО стикаються із проблемою невідповідності реальної чисельності учнів до передбаченого фінансування, що може призводити до дефіциту коштів або, навпаки, їх неефективного використання. Тому нагальним завданням сучасної адміністративно-правової реформи є уніфікація та чітке закріплення єдиного періоду встановлення контингенту учнів у нормативних актах.

2. Проблема застарілої нормативної бази – важливою проблемою адміністративно-правового забезпечення сфери ПЗСО є значна застарілість чинної нормативної бази, зокрема Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти від № 102 від 15.04.1993 року. Документ, який майже тридцять років не підлягав суттєвому перегляду, не відповідає сучасним соціально-економічним та освітнім реаліям, новим підходам до управління освітніми ресурсами, а також вимогам децентралізації й автономізації освітніх закладів [6].

Застаріла нормативна база створює не тільки труднощі в практичному застосуванні, але й породжує правову невизначеність та суттєві ризики у сфері правозастосування. Особливо гострою є проблема несумісності старих норм з новими стандартами освіти, впровадженими у зв'язку з реформою Нової української школи (НУШ), що вимагає нових механізмів фінансування, тарифікації та ресурсного забезпечення.

3. Необхідність законодавчого уточнення механізму розподілу освітньої субвенції – у контексті сучасних викликів, значна увага має бути приділена законодавчому уточненню механізму розподілу освітньої субвенції. Діючий механізм, визначений постановою Кабінету Міністрів України № 1088 від 27.12.2017 «Про затвердження формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами», не забезпечує необхідного рівня прозорості, точності та ефективності розподілу ресурсів через невідповідність часу фіксації контингенту учнів та інших важливих параметрів освітнього процесу [5].

Це спричиняє певні складнощі в управлінні освітніми ресурсами на місцях, особливо з урахуванням сучасних процесів децентралізації. Внаслідок цього можуть виникати дисбаланси між потребами закладів освіти та реально отриманими ресурсами, що загрожує стабільності освітнього процесу.

4. Проблема узгодження норм законодавства про публічні закупівлі – ще одним значущим викликом адміністративного законодавства є проблема узгодження норм законодавства про публічні закупівлі. У документах виявлено серйозні правові прогалини щодо процедури зміни ціни за одиницю товару, що придбавається закладами освіти, без зміни загальної вартості договору. Така ситуація створює правову невизначеність, що ускладнює проведення закупівель, спричиняє ризики фінансових втрат та судових спорів. Внаслідок цих нормативних неузгодженостей заклади освіти стикаються з серйозними управлінськими та фінансовими ускладненнями, що негативно впливає на якість і оперативність ресурсного забезпечення освітнього процесу.

5. Відсутність актуалізації норм щодо надбавок педагогічним працівникам – важливим завданням сучасної реформи адміністративного законодавства у сфері ПЗСО є вирішення проблеми актуалізації норм щодо встановлення надбавок педагогічним працівникам. Чинні норми, зокрема, закріплені у постанові Кабінету Міністрів України КМУ № 373 від 23.03.2011 «Про встановлення надбавки педагогічним працівникам закладів», не враховують сучасні умови роботи педагогічних працівників, особливо в контексті впровадження НУШ [7].

6. Проблема недостатнього врахування інфляційних процесів та підвищення тарифів – окремою та суттєвою проблемою адміністративного регулювання є недостатнє врахування інфляційних процесів та підвищення тарифів на енергоносії та комунальні послуги в нормативних актах щодо формування бюджетних запитів закладів освіти. Чинна нормативна база, зокрема порядок розрахунку бюджетних потреб, не адаптована до цих змін, що веде до дефіциту коштів у бюджетах шкіл і ставить під загрозу безперервність освітнього процесу. У цьому контексті важливо розробити нормативний механізм автоматичного коригування освітньої субвенції з урахуванням індексу інфляції та зростання тарифів.

Отже, сучасним завданням адміністративного законодавства є створення ефективного механізму регулярного оновлення коефіцієнтів інфляції, енергетичних тарифів у системі планування та фінансування ресурсного забезпечення освіти, що забезпечить стабільність і прозорість цієї важливої сфери.

У свою чергу, одним із найсуттєвіших зовнішніх детермінантів сучасних викликів у сфері ресурсного забезпечення ПЗСО є демографічні та соціально-економічні чинники. Їхній вплив є багатоаспектним і охоплює як стратегічний, так і тактичний рівень прийняття рішень у системі публічного управління освітою. З точки зору адміністративного права, ці чинники формують об'єктивну базу для прийняття управлінських рішень, правового прогнозування та нормативного регулювання у сфері забезпечення ресурсів для ПЗСО.

Передусім, демографічний спад та урбанізаційні тенденції істотно змінюють контингент учнів. У багатьох регіонах України, особливо у сільській місцевості, спостерігається стійка депопуляція, що призводить до зменшення чисельності класів, об'єднання шкіл або їх закриття. Це ставить під сумнів ефективність механізмів розподілу освітньої субвенції, які прив'язані до чисельності учнів (постанова КМУ № 1088 від 27.12.2017) [5]. Внаслідок цього виникає потреба у зміні нормативної моделі субвенційного забезпечення із врахуванням мінімально гарантованого фінансування малокомплектних закладів освіти.

У свою чергу, важливим видається питання щодо сучасних викликів цифровізації освіти у контексті вдосконалення адміністративного законодавства, яке регулює ресурсне забезпечення у сфері ПЗСО. Адже процеси цифровізації освіти, що набули особливого значення у зв'язку з пандемією COVID-19, повномасштабною війною та загальною динамікою інформатизації суспільства, створили якісно нові виклики для адміністративного законодавства, що регулює ресурсне забезпечення у сфері ПЗСО. Цифровізація потребує не лише технічної модернізації інфраструктури закладів освіти, але й реформування адміністративно-правових механізмів розподілу, фінансування, використання та обліку цифрових ресурсів.

Окремим блоком у сучасних викликах цифровізації освіти постає проблема відсутності єдиної державної освітньої платформи, яка б системно забезпечувала потреби учасників освітнього процесу, була інтегрована в механізми державного адміністрування та мала уніфікований правовий статус. На сьогодні в Україні функціонує велика кількість освітніх платформ, серед яких можна виділити: 1) державні ("Всеукраїнська школа онлайн", "Єдина школа"); 2) приватні ("Classtime", "Google Classroom", "Moodle", "Edmodo"); 3) комерційні та умовно безкоштовні ("Human School", "Нові знання", "На урок", "МійКлас" тощо) [9].

Кожна з цих платформ має власну структуру, умови користування, функціональність і правила обробки персональних даних. Проте в межах чинного адміністративного законодавства відсутні критерії їх відбору, порядок інтеграції у державну освітню політику, вимоги до збереження навчальних даних та єдині стандарти доступу. Це породжує нормативну невизначеність, ускладнює управління цифровими ресурсами та створює нерівні умови для закладів освіти територіальних громад.

Особливо критичною є ситуація, коли школи за бюджетний кошт змушені купувати доступ до окремих приватних платформ, які фактично дублюють функціонал державних або загальнодоступних рішень. Це є неефективним використанням коштів місцевих бюджетів та не відповідає принципам доцільності, раціональності й прозорості у сфері публічного адміністрування.

Позитивним прикладом вирішення цієї проблеми є досвід Канади, зокрема – функціонування онлайн-платформи MyBlueprint. Це загальноканадська освітня онлайн-платформа, яка відіграє ключову роль у плануванні освіти, кар'єри та особистого розвитку учнів, поєднує можливості академічного планування, управління освітніми траєкторіями та інструменти кар'єрного консультування [13].

MyBlueprint забезпечує: а) інтеграцію особистих даних учнів з адміністративними інформаційними системами шкіл; б) інструменти планування освітньої та кар'єрної траєкторії (від 7 до 12 класу); в) електронні портфоліо та документообіг; г) зручні адміністративні панелі для педагогів та батьків. З адміністративно-правової точки зору, така модель дозволяє

реалізувати принцип єдиної цифрової точки взаємодії між учасниками освітнього процесу, знижуючи адміністративне навантаження на школи, підвищуючи прозорість прийняття рішень щодо розподілу ресурсів та забезпечуючи централізований моніторинг ефективності використання державних коштів.

З урахуванням вищевикладеного, в Україні необхідно на законодавчому рівні ініціювати створення єдиної безкоштовної державної освітньої платформи, яка б відповідала наступним вимогам: 1) Була обов'язковою до застосування у всіх закладах ПЗСО державної та комунальної форми власності; 2) Містила базові навчальні модулі, цифрові підручники, електронні журнали, бібліотеки, відеоуроки, засоби зворотного зв'язку; 3) Була інтегрована з Єдиною державною електронною базою з питань освіти (ЄДЕБО); 4) Мала можливість моніторингу та аналітики освітніх результатів; 5) Використовувала безпечні й сертифіковані сервери та технології обробки персональних даних; 6) Була адаптована для учнів з особливими освітніми потребами.

Запровадження такої платформи дозволить забезпечити рівний доступ до цифрових ресурсів незалежно від територіального положення школи, підвищити якість адміністративного управління цифровими інструментами в освіті, а також оптимізувати бюджетні витрати шляхом уніфікації IT-сервісів та уникнення дублювання закупівель.

У межах адміністративного права необхідно також внести зміни до Закону України «Про освіту», передбачивши визначення державної цифрової освітньої платформи як обов'язкової складової інфраструктури освіти та розробивши відповідний механізм її фінансування і нормативної підтримки [8].

Не менш значущим є виклик організаційного характеру – недостатність компетенцій посадових осіб у сфері цифрового адміністрування. Сучасне адміністративне законодавство практично не охоплює питання підвищення цифрової кваліфікації керівників освітніх закладів, спеціалістів відділів освіти, бухгалтерських служб, що ускладнює управління цифровими ресурсами.

Загалом, ми вважаємо, що цифровізація освіти вимагає докорінного оновлення адміністративного законодавства у сфері ресурсного забезпечення. Серед першочергових завдань можна виокремити: 1) внесення змін до базових законів з визначенням цифрових ресурсів як обов'язкової частини ресурсного забезпечення ПЗСО; 2) нормативне закріплення механізмів інвентаризації, планування і оновлення цифрової інфраструктури; 3) встановлення єдиних технічних стандартів для обладнання і програмного забезпечення; 4) розробку системи цифрової кваліфікації для працівників освіти.

Також важливим є питання щодо існуючих соціально-правових викликів в межах досліджуваної проблематики, зокрема:

1. Вплив воєнного стану – з початком повномасштабної збройної агресії РФ проти України у 2022 році система ПЗСО зазнала значних трансформацій та викликів, пов'язаних із забезпеченням безперервності освітнього процесу, безпеки учасників освітнього процесу, а також збереженням матеріально-технічної бази закладів освіти. В Україні 3798 закладів освіти постраждали від бомбардувань та обстрілів Росією, з них 365 зруйновані повністю [11].

Адміністративне законодавство не було готовим до викликів воєнного часу: відсутні були чіткі процедури мобільного переміщення шкіл, дистанційної акредитації, гнучкого перерозподілу освітніх субвенцій між територіями, які приймають ВПО [12]. Крім того, виникла потреба в адаптації системи освіти до гібридного формату – очного, дистанційного або змішаного навчання в умовах обмеженого доступу до інтернету чи електропостачання [13, с. 65-66].

2. Недостатня інклюзія – згідно зі Національною стратегією розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки, в Україні планується поступове розширення доступу до інклюзивної освіти для всіх дітей з особливими освітніми потребами.

Удосконалення адміністративного законодавства повинно включати обов'язковість стандартів інклюзивного середовища для всіх закладів ПЗСО, механізми фінансування

через цільові трансферти на інклюзивну освіту та створення національного реєстру учнів. Також варто запровадити систему електронного моніторингу дотримання інклюзивних норм та індикаторів ефективності залучення таких учнів до повноцінного навчального процесу.

Висновки. Дослідження системних та прикладних проблем адміністративно-правового регулювання ресурсного забезпечення ПЗСО в умовах трансформаційних викликів засвідчило актуальність поглибленого аналізу як загальнотеоретичних, так і практико-орієнтованих аспектів державного управління у сфері освіти. Визначення правової природи категорії «виклики» у контексті правозастосування дало змогу встановити її значення як індикатора ефективності адміністративно-правових механізмів, виявити не врегульовані або недостатньо урегульовані явища в нормативному полі та сформулювати критерії для правової кваліфікації дефіцитів у законодавстві. Такий підхід відповідає завданням доктринального обґрунтування і вдосконалення адміністративно-правових режимів.

У межах дослідження систематизовано численні нормативно-правові виклики, які ускладнюють функціонування закладів ПЗСО в Україні: від недосконалого регулювання процедур формування контингенту учнів і застарілого інструментарію фінансового планування, до неузгодженості законодавства про публічні закупівлі та нестачі правових механізмів цифрового управління освітніми процесами. Це вимагає оновлення адміністративно-правових засад формування і реалізації державної політики у сфері освіти на основі принципів верховенства права, правової визначеності та пріоритету публічного інтересу.

Підсумовуючи, слід відзначити, що подолання виявлених викликів потребує не лише фрагментарних змін у законодавстві, а розробки цілісної концепції оновлення адміністративно-правового регулювання у сфері повної загальної середньої освіти, яка має включати як доктринальні напрацювання у сфері права, так і сучасні технології публічного адміністрування. Такий підхід сприятиме підвищенню ефективності правозастосовної діяльності, зміцненню інституційної спроможності держави, формуванню довіри громадян до системи управління освітою та реалізації конституційного права на якісну і доступну освіту.

Список використаних джерел:

1. Покатаєв П. С., Латинін М. А., Степаненко С. В., Пасемко Г. П., Таран О. М. Основи публічного управління та адміністрування. Харків: ТОВ «Оберіг», 2024. 240 с.
2. Герасименко Є., Діхтєвський П., Задирака Н., Коломоєць Т., Клиничук В. Концептуальні засади розвитку вітчизняного адміністративного права та процесу: тенденції, перспективи, практика. Рига: Baltija Publishing, 2022. 986 с.
3. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX : станом на 25 лют. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 28.02.2025).
4. Шаповал Р. В. Освітня діяльність в Україні: адміністративно-правове дослідження: монографія. Харків: Золота миля, 2011. 347 с.
5. Про затвердження формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами : Постанова Каб. Міністрів України від 27.12.2017 № 1088 : станом на 11 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1088-2017-п#Text> (дата звернення: 28.02.2025).
6. Про затвердження Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти : Наказ М-ва освіти України від 15.04.1993 № 102 : станом на 30 черв. 2007 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0056-93#Text> (дата звернення: 28.02.2025).
7. Про встановлення надбавки педагогічним працівникам закладів дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), вищої освіти, інших установ і закладів незалежно від їх підпорядкування : Постанова Каб. Міністрів України від 23.03.2011 № 373 : станом на 28 лип. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2011-п#Text> (дата звернення: 28.02.2025).
8. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII : станом на 16 лют. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 28.02.2025).
9. Дистанційні платформи для навчання та саморозвитку, як... vchytel.com.ua. URL: <https://www.vchytel.com.ua/blog/articles/dystantsiyni-platformy-dlya-navchannya-ta-samora->

vytku-yaky-pratsyuyut-u-vo-nnyu-chas-ta-nadayut-be-koshtovni-posluhy-17.html (дата звернення: 28.02.2025).

10. MyBlueprint.ca. URL: <https://myblueprint.ca/> (date of access: 28.02.2025).

11. В Україні внаслідок агресії РФ постраждали 3,8 тисячі закладів освіти. Укрінформ – актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3901154-v-ukraini-vnaslidok-agresii-rf-postrazdali-38-tisaci-zakladiv-osviti.html> (дата звернення: 28.02.2025).

12. Котеньова О., Максименко М. Правове забезпечення ефективного управління закладом загальної середньої освіти в умовах воєнного часу. Український педагогічний журнал. 2023. № 3. С. 23–31. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/675/704> (дата звернення: 28.02.2025).

13. Освіта України в умовах воєнного стану. Інформаційно-аналітичний збірник. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/education-of-ukraine_2022.pdf (дата звернення: 28.02.2025).

